

FELKÉSZÍTŐ AZ EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGÁRA

Történelemből

11. évfolyam

Évi óraszám: 2 · 36 óra = 72 óra

Témakörök	Tartalmak
1. AZ ÓKOR ÉS KULTÚRÁJA 10 ÓRA	
1.1 Vallás és kultúra Az ókori Keleten	Az egyes civilizációk vallási és kulturális jellemzőinek azonosítása. Egy folyam menten civilizáció jellemzői (pl. Egyiptom, Kína). Az egyistenhit a zsidó vallásban.
1.2 A demokrácia kialakulása Athénban	Az athéni demokrácia intézményei, működése. Az athéni demokrácia kialakulásának folyamata. A spártai állam
1.3 A római köztársaság virágkora és válsága, az egyeduralom kialakulása	A hódító háborúk társadalmi és politikai következményei a köztársaság korában. Augustus principátusának jellemző vonásai
1.4 Az antik hitvilág, Művészet, Tudomány	A görög hitvilág néhány jellemző vonása (pl. többistenhit, halhatatlan istenek), a legfontosabb istenek nevének ismerete. A klasszikus kor és a hellenizmus kimagasló kulturális emlékei. A római építészet jelentős alkotásainak azonosítása. A római városépítés jellegzetességei és emlékei Pannóniában. A görög tudomány egyes területeinek egy-egy alkotója (történetírás, természettudományok, filozófia) A római hitvilág sajátosságai, és néhány római isten ismerete A retorika római, a történetírás és a természettudomány egy-egy jelentős alkotója gondolatának elemzése források alapján. (pl. Livius, Tacitus id. Plinius).
1.5 A kereszténység kiala- kulása és elterjedése	A kereszténység főbb tanításai. A kereszténység egyház történetének néhány állomása az ókorban (pl. páli fordulat, üldöztetés, milánói ediktum, niceai zsinat).
1.6 A népvándorlás, Az antik civilizáció felbomlása	A Nyugat-római Birodalom bukása és a népvándorlás A népvándorlás legfontosabb mozzanatainak és résztvevőinek ismerete, térbeli elhelyezése (pl. germánok, hunok).
2. A KÖZÉPKOR 10 ÓRA	
2.1 A feudális társadalmi és gazdasági rend jellemzői	A középkori uradalom jellemző vonásai (pl. vár, majorság, jobbágytelek). A mezőgazdasági technika fejlődésének néhány jellemző mozzanata a X-XI. században. A Frank Birodalom történetének főbb állomásai (pl. Poitiers, Verdun).
2.2 A nyugati és keleti kereszténység	Az egyház politikai szerepe a nyugati kereszténységben. A legfontosabb szerzetesrendek jellemzői (pl. bencések, ferencesek). Az ortodox és a nyugati kereszténység elterjedése és főbb

	jellemzői <i>(pl. önálló nemzeti egyházak, eltérő liturgia és egyházművészet)</i> .
2.3 Az iszlám vallás és az arab világ; a világvallások elterjedése	Az iszlám vallás kialakulása és főbb tanításai. A világvallások civilizáció-formáló szerepe. Az arab hódítás, az iszlám elterjesztésének fontosabb szakaszai <i>(pl. 635 Damaszkusz, 732 Poitiers)</i> .
2.4 A középkori városok	Egy középkori város jellemzőinek bemutatása. A középkori kereskedelem sajátosságai. A középkori céhes ipar bemutatása. k kialakulásának okai
2.5 Egyházi és világi kultúra a középkorban	Az egyház szerepe a középkori művelődésben és a mindennapokban. A romantika és a gótika főbb stílusjegye. A lovagi kultúra és értékrend néhány eleme. Híres egyetemek Nyugat- és Közép-Európában <i>(pl. Párizs, Oxford, Prága)</i> , az egyetemi oktatás jellemzői, a skolasztika <i>(Aquinoi Szent Tamás)</i> .
2.6 A humanizmus és a reneszánsz Itáliában	A humanizmus és a reneszánsz főbb jellemzői. A humanizmus és a reneszánsz jellemzői <i>(pl. emberközpontúság, antik embereszmény)</i> és fontosabb itáliai képviselői <i>(pl. Petrarca, Machiavelli és Raffaello)</i> .
2.7 Az angol és a francia rendi állam működése	A rendi állam kialakulása Angliában és működése Angliában és Franciaországban.
2.8 Az Oszmán Birodalom terjeszkedése	Az Oszmán Birodalom katonai rendszerének jellemző vonásai, források alapján. Az oszmán hódítás irányai, legfontosabb állomásai a XIV-XVI. században. Az Oszmán Birodalom jellemző vonásai és társadalmi háttere <i>(pl. szolgálati birtok, szpáhi, gyermekadó, janicsár)</i> .
3. A KÖZÉPKORI MAGYAR ÁLLAM MEGTEREMTÉSE ÉS VIRÁGKORA 10 ÓRA	
3.1 A magyar nép őstörténete és vándorlása	A magyar nép vándorlása térkép alapján. A vándorló magyarság képe a korabeli forrásokban <i>(pl. arab és bizánci források)</i> . Eltérő tudományos elképzelések aA magyar őstörténet néhány tel kapcsolatban. vitatott kérdése <i>(pl. eredet, őshaza)</i> .
3.2 A honfoglalástól az államalapításig	A honfoglalás. A honfoglaló magyarság társadalma és életmódja, források alapján. Géza fejedelemsége és Szent István államszervező tevékenysége. A kalandozó magyarok képe a korabeli forrásokban. Szent István törvényalkotó tevékenysége
3.3 Az Árpád-kor	Az Aranybulla. A tatárjárás és az ország újjáépítése IV. Béla idején. Az új rend megszilárdulása Szent László és Könyves Kálmán idején.
3.4 Társadalmi és gazdasági változások Károly Róbert, Nagy Lajos,	Károly Róbert gazdasági reformjai. A magyar városfejlődés korai szakasza. Nagy Lajos törvényei és az Anjou-kori társadalom. Zsigmond király külpolitikája <i>(pl. a nyugati egyházszakadás megszüntetése, a huszita kérdés)</i>

Luxemburgi Zsigmond idején	<i>kezelése, oszmánok elleni védekezés).</i>
3.5 A Hunyadiak	Hunyadi János harcai a török ellen. Mátyás király uralkodói portréja intézkedései alapján. Mátyás király bel- és külpolitikája.
3.6 Kultúra és művelődés	Jelentős Árpád- és Anjou-kori művészeti emlékek felismerése. Mátyás király és a reneszánsz.
4. SZELLEMI, TÁRSADALMI ÉS POLITIKAI VÁLTOZÁSOK AZ ÚJKORBAN 9 ÓRA	
4.1 A nagy földrajzi felfedezések és következményei	A nagy földrajzi felfedezések legfontosabb állomásai térkép alapján. Az Európán kívüli civilizációk hatása Európára, és a gyarmatosítás. A kapitalista világgazdasági rendszer kialakulásának kezdetei, a legfőbb társadalmi és gazdasági folyamatok a XVI-XVII. században Nyugat-Európában.
4.2 Reformáció és katolikus megújulás	A reformáció főbb irányzatai források alapján (lutheránus, kálvinista). A katolikus megújulás, az ellenreformáció kibontakozása. A barokk stílus jellemzői. Nagyhatalmi konfliktusok és vallási ellentétek a koraújkori Európában <i>(pl. francia-Habsburg vetélkedés, harmincéves háború).</i>
4.3 A kontinentális abszolutizmus és a parlamentáris monarchia megszületése Angliában	A francia abszolutizmus XIV. Lajos korában. Az alkotmányos monarchia működése. Az angolszász kapitalizálódás, a polgári fejlődés és a mindennapi élet a kora újkori Angliában. Nagyhatalmi erőviszonyok, az európai egyensúly a XVIII. században.
4.4 A tudományos világkép átalakulása, a felvilágosodás	A felvilágosodás legjelentősebb gondolatai és főbb képviselői források alapján. Az új világszemlélet kialakulása <i>(pl. racionalizmus)</i> , az újkori természettudományok <i>(pl. mechanika, newtoni fizika)</i> és társadalomtudományok <i>(pl. társadalmi szerződés, államelmélet)</i> kibontakozása.
5. MAGYARORSZÁG FÜGGETLENSÉGI HARCAI ÉS ÚJJÁSZERVEZŐDÉSE A HABSBERG BIRODALOMBAN 10 ÓRA	
5.1 A mohácsi csata és az ország három részre szakadása	A mohácsi vész és az ország részekre szakadása. Végvári küzdelmek. Összetartó és elválasztó erők a három országrészben <i>(pl. törökök elleni védekezés, gazdaság, vallás)</i> . A rendi és vallási törekvések összekapcsolódása a Bocskai-féle szabadságharcban.
5.2 Az Erdélyi Fejedelemség virágkora	Erdély sajátos etnikai és vallási helyzete <i>(pl. három nemzet, vallási tolerancia)</i> . Bethlen Gábor kül- és belpolitikája.
5.3 A török kiűzése és a Rákóczi-szabadságharc	A Rákóczi szabadságharc fordulópontjai. A szatmári béke. A török kiűzésének kérdései és Zrínyi Miklós. Célok és lehetőségek a Rákóczi-szabadságharcban <i>(pl. nemesi konföderáció, nemzetközi feltételek)</i> . A spanyol örökösödési háború és a Rákóczi szabadságharc.
5.4	Demográfiai változások, a nemzetiségi arányok alakulása

Magyarország a XVIII. századi Habsburg Birodalomban	Mária Terézia és II. József reformjai. Az udvar és a rendek viszonyának alakulása.
5.5 Művelődés, egyházak, iskolák	A hazai reformáció és a barokk kulturális hatásai források alapján. Az állami oktatáspolitikai megjelenése, főbb intézkedései.
6. A POLGÁRI ÁTALAKULÁS, A NEMZETÁLLAMOK ÉS AZ IMPERIALIZMUS KORA 10 ÓRA	
6.1 A francia polgári forradalom politikai irányzatai, az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata	Az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozatának alapkérdései. Az alkotmányos monarchia válsága és bukása. A főbb irányzatok (pl. <i>alkotmányos monarchisták, girondiak</i>), valamint képviselők társadalmi és politikai elképzeléseinek összehasonlítása. A forradalomhoz kapcsolódó viták, eltérő értelmezések. Az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozatának elemzése. A jakobinus diktatúra.
6.2 A napóleoni háborúk és a Szent Szövetség Európája	A napóleoni háborúk fordulópontjai (pl. <i>Moszkva, Lipcse</i>). meghatározó személyei (pl. <i>Napóleon, Kutuzov, Nelson, Bernadott</i>). A napóleoni állam jellemzői. A nagyhatalmi együttműködés céljai és rendszere a bécsi kongresszus nyomán.
6.3 A XIX. század eszméi	A korszak főbb eszmeáramlatainak (<i>liberalizmus, nacionalizmus, konzervativizmus és szocializmus</i>) jellemzői források alapján. A legfontosabb állam- és alkotmányjogi fogalmak (pl. <i>alkotmány, parlament, képviselői rendszer, szavazati jog, hatalommegosztás</i>).
6.4 Az ipari forradalom és következményei	Az ipari forradalom legjelentősebb területei (könnyűipar, nehézipar, közlekedés) és néhány találmánya. Az ipari forradalom teremtette ellentmondások (pl. <i>környezetszennyezés, életmódváltozás, a nyomor kérdése</i>). Az ipari forradalom eredményeinek (pl. <i>városiasodás, demográfiai robbanás</i>) kibontakozása és egymásra hatása. Az ipari forradalom teremtette ellentmondások (pl. <i>környezetszennyezés, életmódváltozás, a nyomor kérdése</i>).
6.5 Nagyhatalmak és katonai-politikai szövetségek a századfordulón	Az USA kialakulása és nagyhatalommá válása. Németország nagyhatalommá válása. A balkáni konfliktusok okai. A szövetségi rendszerek kialakulásának okai az első világháború előtt. A balkáni konfliktusok okai, elemei. A nagyhatalmi vetélkedés okai, ellentétei. Gyarmatok és gyarmattartók a századfordulón.
6.6 Tudományos, technikai felfedezések, újítások és következményeik	A második ipari forradalom alapvető vonásainak bemutatása. A technikai fejlődés hatása a környezetre és az életmódra, konkrét példák alapján. Az ipari forradalom legfontosabb találmányainak és felfedezőinek bemutatása (pl. <i>Benz, Edison, a robbanómotor, telefon</i>). A tudományos és technikai fejlődés hatása a társadalomra, a gondolkodásra, az életmódra és a környezetre.

7. A POLGÁROSODÁS KEZDETEI ÉS KIBONTAKOZÁSA MAGYARORSZÁGON 11 ÓRA	
7.1 A reformmozgalom kibontakozása, a polgárosodás fő kérdései	A reformkor fő kérdései. Széchenyi és Kossuth reformprogramja. A reformkor politikai irányzatainak jellemzése és elemzése (<i>pl. centralisták, fontolva haladók</i>) A rendi országgyűlés és a megyerendszer működése. A gazdasági átalakulás jellemzése és elemzése. A magyar társadalom rétegződése és életformái.
7.2 A reformkori művelődés, kultúra	A korszak kulturális életének főbb jellemzői. A nemzeti ébredés érzés megerősödése a magyarság és a nemzetiségek körében.
7.3 A polgári forradalom	A pesti forradalom eseményei. Az áprilisi törvények. A német, az olasz és ausztriai mozgalmak hatása a magyar szabadságharcra. Az áprilisi törvények társadalmi, politikai és közjogi szempontú elemzése. 1848 Magyarországnak politikai irányzatai. A nemzetiségi és a magyar politikai vezetők elgondolásai, törekvései (<i>pl. karlócai gyűlés, államnemzet, autonómia</i>). Nemzetiségi törekvések a Habsburg birodalomban.
7.4 A szabadságharc	A főbb hadjáratok, a katonai erőviszonyok alakulása, a vereség okai. A Függetlenségi Nyilatkozat. Ausztria és Magyarország közjogi viszonyának alakulása. Nagyhatalmi elképzelések Közép-Európa szerepéről.
7.5. A kiegyezés előzményei és megszületése	A kiegyezés megszületésének okai. A kiegyezés tartalma és értékelése. A kiegyezés alternatívái, a kiegyezéshez fűződő viták (<i>pl. dunai konföderáció, Kasszandra levél</i>).
7.6 Gazdasági eredmények és társadalmi változások a dualizmus korában	Kibontakozó ipar, fejlődő mezőgazdaság, közlekedés. Budapest világvárossá fejlődése. Az átalakuló társadalom sajátosságai. Nemzetiségek a dualizmus korában. A cigányság helye a magyar társadalomban. A polgári állam kiépülése Magyarországon (<i>pl. közigazgatás, közegészségügy, iskolahálózat</i>). Magyar nemzetiségi politika és nemzetiségi törekvések. Az átalakuló társadalom sajátosságai. A környezet átalakításának pozitív és negatív következményei (<i>pl. . folyamszabályozásvasút-építés, városfejlődés, iparosítás</i>).
7.7. Az életmód, a tudományos és művészeti élet fejlődése	Az életmód változásai a századfordulón. A magyar tudomány és művészet néhány kiemelkedő személyisége. A tömegkultúra néhány jelensége Magyarországon (<i>pl. divat, szórakozás, sport, sajtó</i>).
év végi rendszerezés	2 óra

12. évfolyam

Évi óraszám: 2 · 32 óra = 64 óra

Témakörök	Tartalmak
8. AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚTÓL A KÉTPÓLUSÚ VILÁG FELBOMLÁSÁIG 14 óra	
8.1 Az első világháború jellege, jellemzői; a Párizs környéki békek	Szövetségi rendszerek, frontok, az új típusú hadviselés jellemzői. A Párizs környéki békek területi, etnikai és gazdasági vonatkozásainak elemzése. Nagyhatalmi érdekek és ellentétek a Párizs környéki és washingtoni béketárgyalásokon. A hátország szerepe a háborúban. Nagyhatalmi érdekek és ellentétek a béketárgyalásokon.
8.2 A gazdaság és a társadalom új jelenségei a fejlett világban	A modern életforma néhány jellegzetessége (pl. mozi, autó). A nők szerepének változása. A világgazdaság átrendeződése a háború után. A gyarmati világ szétesésének kezdetei (pl. India, Közel-Kelet).
8.3 Tekintélyuralmi rendszerek Közép-Európában és az olasz fasizmus	Az olasz fasizmus jellemzői. Tekintélyuralmi rendszerek bemutatása Közép-Európában és a Balkánon.
8.4 Az USA és az 1929-33-as gazdasági válság	A világválság jelenségei, gazdasági és társadalmi következményei. Az USA gazdasági fellendülése és nemzetközi szerepe. A válság kezelésének módjai jellemzőinek és egyedi sajátosságainak bemutatása, elemzése egy adott országban (pl. USA, Nagy-Britannia, Németország).
8.5 A nemzetiszocializmus hatalomra jutása és működési mechanizmusa	A náci Németország legfőbb jellemzői. A náci ideológia és propaganda. A totális állam kiépítése Németországban.
8.6 A bolsevik ideológia és a sztálini diktatúra az 1920-30-as években	A bolsevik hatalomátvétel körülményei. A sztálini diktatúra legfőbb jellemzői. A bolsevizmus ideológiája. A bolsevik propaganda főbb jellemzői. A sztálini gazdaságpolitika.
8.7 A második világháború előzményei jelentős fordulatai	A világháború előzményei, katonai és politikai fordulópontjai. A holocaust. A világháború nagyobb csatái és hatásuk a háború menetére (pl. angliai, sztálingrádi). A szövetséges hatalmak együttműködésének elemzése. Háborúellenes katonai és polgári erőfeszítések.
8.8 A hidegháború és a kétpólusú világ jellemzői	Az ENSZ létrejötte, működése. Nemzetközi konfliktusok a hidegháború idején (pl. Korea, Kuba, Szevez). Nyugat-Európa újjáépítése és a közös európai intézmények kialakulásának kezdetei. A gyarmati rendszer felbomlása – a „harmadik világ” kialakulása. Gandhi erőszakmentes mozgalma.
8.9 A szocialista rendszerek bukása	A szovjet blokk kialakulása és jellemzői. Rendszerváltozás Kelet-Közép-Európában. A német kérdés.

9. MAGYARORSZÁG TÖRTÉNETE AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚTÓL A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚS ÖSSZEOMLÁSIG 12 ÓRA	
9.1 Az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása és következményei	Az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása. Trianon gazdasági, társadalmi és etnikai hatásai. A Károlyi-kormány bel- és külpolitikai mozgástere és intézkedései. A tanácskormány uralomra kerülése, politikája, bukásának okai. Trianon társadalmi és bel- és külpolitikai következményei.
9.2. A Horthy-rendszer jellege és jellemzői	Az ellenforradalmi rendszer konszolidációjának legfontosabb lépései. Ellenzéki pártok és mozgalmak (pl. <i>szociáldemokraták, népi falukutató mozgalom</i>) Politikai életpályák bemutatása és elemzése (pl. <i>Bethlen István, Teleki Pál</i>). Gazdasági válság és radikalizálódás a belpolitikában (Gömbös és kísérlete).
9.3 Művelődési viszonyok és az életmód	Társadalmi rétegződés és életmód a húszas-harmincas években. A klebelsbergi kultúrpolitika kibontakozása és főbb jellemzői (pl. <i>kultúrfőlény, valláserkölcsei nevelés</i>). Tudomány és művészet főbb képviselői a két világháború közötti Magyarországon (pl. <i>Szekfü Gyula Szent-Györgyi Albert, Bartók Béla</i>).
9.4 A magyar külpolitika mozgástere, alternatívái	A magyar külpolitika céljai és kapcsolatai a két világháború között. Magyarország a náci birodalom árnyékában (pl. <i>gazdasági és politikai kényszerek, kitörési kísérletek</i>). Revíziós eredmények, kisebbségi kérdés. A területi revízió lépései.
9.5 Magyarország részvétele a világháborúban	Magyarország háborúba lépése és részvétele a Szovjetunió elleni harcokban. Kállay Miklós miniszterelnöksége. Háborúellenes törekvések (pl. <i>Magyar Történelmi Emlékbizottság, szárszói találkozó</i>).
9.6 A német megszállás és a holocaust Magyarországon	Magyarország német megszállása és a nyilas hatalomátvétel. A holocaust Magyarországon. (pl. <i>zsidótörvények gettósítás, deportálás</i>). Az antiszemitizmus és a zsidókérdés Magyarországon.
10. MAGYARORSZÁG 1945-TŐL A RENDSZERVÁLTOZÁSIG 12 ÓRA	
10.1 A szovjet felszabadítás és megszállás	A szovjet felszabadítás és megszállás. Az ország háborús emberáldozata és anyagi vesztesége. A nemzetközi helyzet hatása a magyar belpolitika alakulására 1945 és 1948 között (pl. <i>SZEB intézkedései, németek kitelepítése</i>).
10.2 A határon túli magyarság sorsa	A magyarság helyzetének főbb jellemzői a szomszédos országokban.
10.3 A kommunista diktatúra kiépítése és működése	Az 50-es évek jellemzői, a rendszer működése a Rákosi korszakban. Életmód és mindennapok. Az elnyomás formái és „gépezete”.
10.4 Az 1956-os forradalom és szabadságharc	Az 1956-os forradalom és szabadságharc kitörésének okai és főbb eseményei. A megtorlás megnyilvánulási formái, áldozatai. A magyar forradalom nemzetközi jelentősége és összefüggései (pl. <i>nyugat-európai baloldaliság átalakulása, szuezi válság szerepe, a magyar kérdés az ENSZ-ben</i>).
10.5 A Kádár-rendszer	A rendszer jellemzői a Kádár korszakban. Életmód és mindennapok.

jellege, jellemzői	A kádári társadalom- és kultúrpolitika alakulása (pl. "gulyás- vagy fridsiderkommunizmus", három T).
10.6 A rendszerváltozás	A rendszerváltozás tartalma és következményei (pl. államforma, szabadságjogok, függetlenség). Magyarország a kilencvenes években (pl. rendszerváltó jogalkotás, társadalmi változások – vesztesek és győztesek).
11. A JELENKOR 11 ÓRA	
11.1 A közép-európai régió jellemzői, távlatai, a posztsovjet rendszerek problémái	A közép-európai régió sajátos problémái. A balkáni konfliktusok, Jugoszlávia felbomlása okainak eredete. Nemzeti, etnikai, vallási kisebbségek helyzete néhány országban (pl. Románia, Magyarország, Ukrajna).
11.2 Az európai integráció története	Az Európai Unió legfontosabb intézményei. A "Hatok" Közös Piacától az Európai Unióig (1957-1992) – az integráció főbb állomásai. Együttműködés és eltérő érdekek az Unióban. Az Európai Unió helye a világgazdaságban.
11.3 A „harmadik világ”	A fejlődő országok főbb problémái (pl. népességnövekedés, szegénység, élelmezési- és adósságválság). A demográfiai válság társadalmi és gazdasági okai.
11.4 Fogyasztói társadalom; ökológiai problémák, a fenntartható fejlődés	A technikai civilizáció és a gazdasági növekedés hatása a természeti környezetre. A környezet tudatos védelmét kialakító magatartás elterjedését ösztönző, illetve gátló kulturális, gazdasági és politikai feltételei.
11.5 A globális világ kihívásai és ellentmondásai	A tömegkultúra új jelenségei (pl. film, reklám).
12. A MAI MAGYAR TÁRSADALOM ÉS ÉLETMÓD 11 ÓRA	
12.1 Alapvető állampolgári ismeretek	Az emberi jogok ismerete és a jogegyenlőség elvének bemutatása. Az állampolgári jogok kötelességei. A szociális piacgazdaság jellemzői.
12.2 Etnikumok és nemzetiségek a magyar társadalomban	Nemzetiségek a mai magyar társadalomban (pl. számuk, arányuk, helyzetük, intézményeik).
12.3 A magyarországi romák	A hazai romák helyzete (oktatás, lakhatás, egészségügy, foglalkoztatás). A diszkrimináció fogalma.
12.4. A parlamenti demokrácia működése és az önkormányzatiság	A választási rendszer. A helyi önkormányzatok feladatai, szervezetei és működésük. A magyar alkotmányosság elemei (pl. a konstruktív bizalmatlanság intézménye, népszavazás) és intézményei (pl. alkotmánybíróság, ombudsmani intézmény).
12.5 Társadalmi, gazdasági és demográfiai változások	Demográfiai változások Magyarországon az elmúlt fél évszázadban. A magyar társadalom szerkezetváltozásai az elmúlt fél évszázadban. Magyarország gazdasága és beilleszkedése az európai, illetve világgazdaságban.
Év végi rendszerezés 4 ÓRA	